

Schuster, Martin:

Művészetlélektan – képi kommunikáció – kreativitás – esztétika

Fordította Balázs István, szakmailag ellenőrizte és szerkesztette Hárdi István. Panem Kiadó, Budapest. 438 old. 2005
ISBN 963 545 443 0

Eredeti: **Kunstpsychologie – Kreativität – Bildkommunikation – Schönheit.**
Schneider Verlag, Hohengehren GmbH, 2000

A szerző a kölni egyetem neveléstudományi fakultásának professzora. E műve széleskörű áttekintést és szintézist ad a művészetlélektan egész témaköréről. Művészetlélektannak a képi alkotásokkal foglalkozást nevezik, a zene és az irodalom pszichológiáját nem. Ezt a hagyományt a szerző is elfogadja. A mű világviszonylatban az ezzel foglalkozó munkáknál átfogóbb, modernebb. Nem véletlen, hogy már a harmadik német kiadása jelent meg.

A 19-20. század fordulóján a művészetlélektannal sokan foglalkoztak. Általában arról elmélkedtek, hogy hogyan fogalmazható meg, hogy mi a szép. Hitték, hogy erre lehet általánosan érvényes elveket találni. Ma már kevesen vannak, akik ezt hiszik. Ma már a többség elfogadja, hogy arról, hogy mi szép, sokféle vélemény van. A művészetpszichológusok azt vizsgálják, mi határozza meg, hogy milyen egyének, csoportok, népek mit tartnak szépeknek.

A szerző négy szempontból elemzi a művészetpszichológia lényeges megállapításait.

- 1/ A művészetlélektan *az embernek az embereknek a tárgyakhoz való viszonyulására irányul* – a művészet normatív szempontjai kevésbé foglalkoztatják. A művészetpszichológia és a művészettörténet ki kell egészítsék egymást. Voltak időszakok, amikor a művészet a szép keresése volt, máskor mágikus hatást reméltek tőle.
- 2/ *Az esztétikum jelentősége:* A „szép”-re törekvés miért lehet motiváció? Ez lehet irracionális is: pl. miért szép egy arc.

- 3/ *Az esztétikai reakció.* Hogyan hat az egyéni és a társadalmi fejlődés arra, hogy mire reagálunk mint szépre. Mi okozza a régi divat visszatérését, megmaradását?
- 4/ *A jelentés képi kommunikációja.* A vizuális ingerek közölhetnek dolgokat. Egyrészt az egyén szándékosan jelentést kívánhat adni, másrészt nem tudatosan, – mintegy pszichoanalitikus szabályok szerint – üzenet-értéke lehet a képi alkotásnak. Az előbbit a klasszikus lélektan módszereivel kell elemezni. Az utóbbit a beteggel alaposan meg kell beszélni, hogy milyen érzelmi alapok voltak őbenne, ne magyarázzuk bele saját elképzeléseink alapján a jelentést.

A szerző felhasználja a kísérleti pszichológia, az etológia, a lélekelemzés, a klinikai pszichológia, a pszichiátria eredményeit. Hol az egyik oldalról közelít, hol a másiktól és összeveti az összefüggéseket.

Értékesek és újak leírásai a műgyűjtésről, a műtárgy-vásárlásról, azok gazdasági összefüggéseiről

Fontos kérdést elemez, amikor arról értekezik, hogy mi befolyásolja az embert saját otthona alakításában. Hárditól tanulta, hogy a pszichiátriai állapot mennyire befolyásolja a lakásszépítési képességet.

A területről a kiváló magyar műveket természetesen nem pótolja, bár sokat ismertet.

A betegek műveinek az elemzése problémákat is vet fel a művészetről való általános felfogásról.

A munkát a művészet szeretete jellemzi, a művészetnek az emberi életre szóló értékét, a „szép” és a „jó” kapcsolatát.

A könyv egyfelől kézikönyv: kiválóan összefoglalja a legfontosabb kérdéseket. Másfelől alapvető ismereteket nyújt mindazoknak, akik a képi világ, a vizuális közlés gyakorlatát hasznosítani tudják: pedagógusoknak - különösen gyógypedagógusoknak -, pszichológusoknak, művészettel foglalkozóknak, és az ez iránt érdeklődőknek.

Kappéter István dr.

Az egyéniség és egységesség – lehetséges harmónia kiállítás Dr. Tóth Zoltán emlékére

Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar Gyógypedagógiai Történelmi Gyűjteménye (szaktanácsadó: *Gordosné Szabó Anna*) és az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (rendezők: *Bogdán Melinda* és *Munkácsy Gyula*) 2005. június 12 – július 15. nyitva tartó kiállítást rendezett „Az egyéniség és egységesség – lehetséges harmónia” Dr. Tóth Zoltán emlékére címmel.

Dr. Tóth Zoltán (1883–1940) pályakezdőként a vakok budapesti (Ajtósi Dürer sori) intézetében tanított, majd előbb az Ifjú Vakok Intézete (Budapest, Hermina út), később a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola nemzetközi híru igazgatója, a gyógyító-neveléstudományi rendszer és a négyéves egységes (nem szakosított) gyógypedagógiai tanárképzési koncepció kidolgozója volt.

A kiállítás kísérletet tett arra, hogy végigkövesse – a kevés feltárt fotográfia és dokumentum segítségével – *dr. Tóth Zoltán* életútját. Ehhez kapcsolódott fontosabb publikációinak felsorakoztatása (*A vakok képzetvilága*, Budapest, 1927, Leipzig, 1930, új kiadása Budapest, 1997; *Általános gyógypedagógia*, Budapest, 1933; és számos gyógypedagógiai tárgyú tanulmánya korabeli szakmai folyóiratokból.)

Életútjának végigvezetése nem korlátozódott pusztán írott és képi történeti forrásokra. *Tóth Zoltán* számára a privát szférát Orgovány jelentette, felesége révén rokoni szálakkal kötődött a településhez és számos feladatot vállalt a helyi közösségben. Ennek bemutatásához szöveges interjúkat (*Gellért Imréné* munkája), a visszaemlékező orgoványi lakosokról fotósorozatot és dokumentumfilmet készítettek a rendezők.

A vakok oktatásában betöltött szerepe miatt a tárlat tárgyi világa erre koncentrált: korabeli Braille-írógépeket, Braille-nyomdát, látóbetűs tüskeírókészletet, geometriaoktatáshoz használt szemléltető táblákat, könyvtámaszos íróasztalt stb. láthatunk. A tárgyak közül a fókuszban az a siket-vak jelölő eszköz állt, amely mind funkciójában, mind esztétikájában csodálatra méltó. (A siket-vak gyermek kezét egy lyukakkal ellátott tenyérformába helyezte, ezután ujjait alulról tompa tűkkel megérintve jelelték le a közlendő információt.)

A kiállítás záró fejezete az a fényképalbum volt, amit *Labori Mészöly Miklós* készített 1927-ben a budapesti, akkor már József nádorról elnevezett Vakok Intézetéről. Az album részletesen ábrázolja a vakok mindennapi életét (felvételek a hálóteremről, a fiúk fürdéséről, az ebédelésről), az iskolai oktatást (írás, olvasás, természetrajzóra, torna, gyógytorna), a készségfejlesztést (megismerés tapintással), a szakmatanulást (kosárfonás, kefekötés). A fényképek egy részét áttetsző pauszpapíron az ablakon keresztül nézhettük meg, szemléltetve a látens kép „előhívását” a fény és a transzparencia segítségével.

A tárlatot *Dr. Volentics Anna* mb. kari főigazgató nyitotta meg. Mint *Tóth Zoltán* tisztelője, a nagytekintélyű előd szakmai jelentőségére hívta fel a figyelmet. Egyben örömmel nyugtázta a Gyógypedagógiai Történeti Gyűjtemény és az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum együttműködésének létrejöttét, és annak ezt az első megnyilvánulását. Elmondta, hogy a gyógypedagógiai történeti relikviák gyűjtését *Dr. Göllész Viktor* főigazgató kezdte el még 1965-ben. Azóta több mint három évtizede *Gordosné dr. Szabó Anna* folytatja ezt a munkát, két évtizede pedig *Pákozdiné Kenderessy Katalin* is végzi a múzeumi anyag gondozását, aki a Kar Ecsery úti épületében most a nyilvánosság számára megnyílt Gyógypedagógiai Történeti Gyűjtemény berendezését és kiállítóterét megtervezte.

A főigazgató asszony megnyitója után a kiállítás szaktanácsadója kalauzolta tovább az érdeklődőket. Mindenekelőtt a személyesen jelenlévő – ma már valószínű egyetlen élő – volt *Tóth Zoltán* tanítványt, *Mérei Vera* tanárnőt köszöntötte nagy tisztelettel és virágcsokorral. Elmondta, hogy utóljára 1990-ben rendezett a Kar elődintézménye, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola *Dr. Tóth Zoltán-kiállítást*, halálának 50. évfordulóján. Ez az évforduló egybeesett *Dr. Bárczi Gusztáv* születésének centenáriumával, amikor a Főiskola nagy-szabású rendezvénysorozattal, Bárczi-kiállítással is ünnepelt. Annak megnyitása-kor a *Dr. Tóth Zoltán-kiállításra* is invitálták a jelenlévőket, és a kínálózó alkalmat megragadva, *Bárczi Gusztáv* és *Tóth Zoltán* életútjáról összehasonlításokat is tettek. Ennek részletesebb felidézése után arról is beszámolt, hogy ezt a kiállítást 2004. november 13-án Orgoványban rendezte meg először az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, szintén *Bogdán Melinda* és *Munkácsy Gyula* rendezésében. (Az alkalomról a *Gyógypedagógiai Szemle* 2005/1. számában olvashatunk tudósítást.) Akkor a rendezők *Tóth Zoltán* életének orgoványi vonulatára és munkásságából főként a vaksággal élőkkal kapcsolatos tevékenységére helyezték a hangsúlyt. Az ottani kiállítás címe is ezt tükrözte: *Külső és belső érzékenység*. Ezen a kiállításon – tekintettel a helyszínrre és az érdeklődők várható körére – nagyobb teret kapott *Tóth Zoltán*nak

- a gyógypedagógia egészéről vallott felfogása;
- általános gyógypedagógiai filozófiája;
- gyógypedagógiai egység-látásmódja;
- a gyógypedagógus-képzéssel kapcsolatos tevékenysége.

A szaktanácsadó előadása ezeknek a kérdéseknek a részletesebb kifejtésével, és – emlékeztetőül – a jelenlévőknek egy „*Néhány hivatkozás Dr. Tóth Zoltán munkásságára magyar szerzőktől az elmúlt évekből*” címmel összeállított három oldalas írásos anyag kézbeadásával zárult.

Bogdán Melinda – Gordosné Szabó Anna

Schmidtné Balás Eszter:

Képes könyv a dadogásról és más dolgokról

Közhasznú alapítvány a
dadogókért, Budapest,
2004. p. 270

Örömteli és hasznos kézbe venni Schmidtné Balás Eszter könyvét a dadogásról és más dolgokról, amelyet a Közhasznú alapítvány a dadogókért adott ki.

Öröm, mert a könyv rendkívül izgalmas, ötletes formában jelent meg. Hasznos, mert tartalma messze szélesebb körben nyújt ismereteket, mint ahogyan azt a címéből következtethetnénk.

A könyv legfőbb értékét abban látom, hogy: szemléletformáló. A számtalan ismeret, amelyet ezen belül nyújt olyan hozadék, amely mindenkit – szülőt, pedagógust egyaránt – gazdagít.

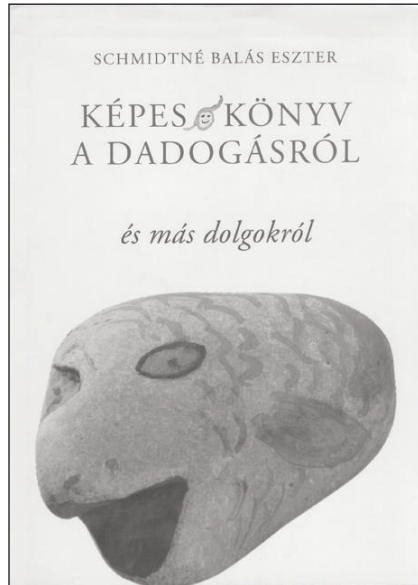
Ezért is gondolom, hogy minden pedagógusképző intézményben kötelező olvasmánynak kellene lennie. Hitem szerint a könyv humanista, gyermek-centrikus hangja minden jövőző pedagógust mélyen megérintene.

A könyv egész struktúrája elmélet és gyakorlat szerencsés ötvözete. Emellett nagymértékben segíti a szülőt a bürokrácia dzsungelében való eligazodásban.

A könyv további pozitívumai a színvonalas idézetek, hivatkozások, a nemzetközi kitekintés, a fogyatékossgal élők társadalmi megítélésének elemzése.

A sok kitűnő színes fotó, a szép tipográfia segíti az olvasót az elmélet megértésében.

Be kell vallanom, hogy ezt a könyvet kissé saját gyermekemnek is érzem, ezért kérem az olvasót, tekintse bocsánatos bűnnek elfogultságomat. Köszönöm.

Mérei Vera

Csendes Krisztina (szerk.):

Kisgyermek, nagy problémák

Raabe Tanácsadó és Kiadó Kft., Bp. 2005. 04. 30.

A kiadótól már megszokott formájú cserelapos kézikönyv a 4-9 éves gyermekeket nevelő, azaz az óvodákban és az általános iskola első két-három osztályában tevékenykedő többségi pedagógusok számára készült. A központi téma a sajátos nevelési igényekhez, az átlagostól való eltéréshez (magatartási, beilleszkedési, mozgás-, érzékszervi, kommunikációs, mentális, tanulási, egészségügyi, hátrányos és kisebbségi helyzetből eredő problémák) történő alkalmazkodás integrált helyzetben. A nemrégien megjelent kiadvány az induló kötet, de mivel cserelapos szerkezetű kézikönyvről van szó, várható, hogy a jövőben folyamatosan bővül az anyag.

A kiadvány célja egyértelműen a közvetlen segítségnyújtás a gyakorlati munkához. A könyv szerkezete világos, az egyes tanulmányok a következő, előre megadott kérdéskörök közül érintenek mindig csak néhányat: elméleti háttér, jogi háttér, probléma felismerés, gyakorlati tanácsok, eseteírás, fénymásolható lapok, mellékletek. A szerzők között szép számmal vannak gyógypedagógiai szakemberek, és szót kapnak az integrációban már tapasztalatokat szerzett többségi pedagógusok is.

A témák változatosak, úgy gondoljuk mindenki számára informatív lehet a tartalom alábbi felsorolása: az integráció alapfogalmai, jogi háttere, kommunikációs technikák az óvodában, tanulásban akadályozott gyermekek integrálása az óvodában, primer prevenció óvodai vizuális neveléssel, a diszlexia veszélyeztetettség és a diszlexia megjelenése, agresszióról óvodapedagógusoknak, tanítóknak, érzelmi zavarok, szorongások óvodáskorban, autizmussal élő gyermekek integrációjának lehetősége, autista gyermek integrálása logopédiai csoportba, a hallássérült gyermek, hallássérült gyermek az óvodában, a látássérült gyermek, szemüveges gyermekek az óvodában, iskolában, mozgáskorlátozott gyermekek integrált nevelése, oktatása, a nagymozgások problémáinak korrigálása, a válás hatása a család tagjaira, asztmás gyermekek a testnevelés-foglalkozásokon.

Fontosnak tartjuk, hogy tudjanak erről a könyvről az integrációban résztvevő gyógypedagógusok, ajánlják beszerzését a velük kapcsolatban álló többségi intézményeknek. Attól függően, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek mely kategóriáját látja el a gyógypedagógus, kívánatos, hogy áttekintse a saját területét érintő fejezeteket, s alkalmat is találjon arra, hogy beszéljen a felmerülő kérdésekről a többségi pedagógussal, kiegészítsék a leírtakat, és konkretizálják az adott gyermek(ek)re az általánosabban megfogalmazottakat.

Csányi Yvonne

Mannhard, Anja- Scheib, Kristin:

Amit az óvónőknek a beszédzavarokról tudniuk kell (Was Erzieherinnen über Sprachstörungen wissen müssen)

Ernst Reinhardt Verlag, München, Basel, 2005-07-05

ISBN 3-497-01753-1

A könyv szerzői, akik hosszú óvodai logopédusi és pszichológusi gyakorlattal rendelkeznek, jól áttekinthető, olvasmányos stílusban dolgoznak fel számos, az óvodapedagógusok napi munkájához szükséges témát. Mikor tér el egy gyermek beszédfejlődése a „normális”-tól? Hogyan zajlik az átlagos beszédfejlődés? A szerzők felhívják a figyelmet azokra a figyelmeztető jelekre, amelyekre az óvodapedagógusok ügyelhetnek a gyermekek megfigyelése során. Valamennyi beszédzavarra kitérnek egy-egy fejezetben, amely előfordulhat a még nem iskolás gyermekeknél, így a nagyothallásra, a hibás légzésre, a beszéd érthetőségét akadályozó artikulációs- és hanghibákra, a dadogásra, a hadarásra, a megkésett beszédfejlődés komplex problematikájára, a mutizmusra. Nem hiányoznak az egyes problémákkal kapcsolatos ötletek, segítő eljárások sem, melyeknek hasznát vehetik az óvodapedagógusok és olykor a gyógypedagógusok is. A szerzők részletesen foglalkoznak a szülőkkel folytatott informatív beszélgetésekkel (Hogyan magyarázom meg a szülőknek, mire figyeltem fel? Hogyan hozhatok fel világos érveket anélkül, hogy elbizonytalanítanám a szülőket?) Külön fejezetben találjuk az óvodai csoportokban alkalmazható beszédfejlesztő játékok részletes leírását. A zárófejezet a hanghibákkal kapcsolatos prevenció kérdéseivel foglalkozik.

A 136 oldalas kis kötetet minden óvodában dolgozó pedagógusnak ismernie kellene, annyira gyakorlatias és általánosan előforduló kérdéseket érint. Az integráció terjedése ezt az igényt csak fokozza. Sajnos jelenleg csak német nyelven és egyetlen példányban található meg a könyv az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar könyvtárában, fordítására nagy szükség volna.

Csányi Yvonne

CONTENTS

<i>Feuer, Mária</i> : The role of family tree drawings in child psycho-diagnostics I.	161
<i>Vékássy, László</i> : Materials on remorse (conversations with parents of people with stammer)	173
<i>Schiffer, Csilla</i> : Experiences of primary school teachers on the integration of blind children	181
<i>Farkas, Lajos – Gerevich, József Ph.D. – Takács, István – Donáth, Attila</i> : Religiousness and drug usage	196
<i>Mrs. Gordos dr. Szabó, Anna</i> : Ignác Pivár, the special teacher	204
<i>Kocsor, András – Bácsi, János – Mihalovics, Jenő</i> : New possibility in speech therapy and improving reading skills	215
<i>Madarász, Edina</i> : Individual Education Plan for a child with learning difficulties	222
<i>Mrs. Boda, Csaba</i> : Integration into European Union with the power of arts	229
Observer (<i>Dr. Kappéter, István – Bogdán, Melinda – Mrs. Gordos dr. Szabó, Anna – Mérei, Vera – Csányi, Yvonne</i>)	233
Readers' message (<i>Tőzsér, Attila</i>)	172

400,-Ft

TARTALOM

<i>Feuer Mária: Facsalád-rajzok szerepe a gyermek-pszichodiagnosztikában I. rész</i>	161
<i>Vékássy László: Bűntudati anyagok (beszélgetések dadogók szüleivel)</i>	172
<i>Schiffer Csilla: Tanítók tapasztalatai a vak gyermekek integrációjáról</i>	181
<i>Farkas Lajos–Gerevich József Ph.D.–Takács István–Donáth Attila: Vallásosság és droghasználat</i>	196
<i>Gordosné dr. Szabó Anna: Pivár Ignác, a gyógypedagógus</i>	204
<i>Kocsor András - Bácsi János - Mihalovics Jenő: Új lehetőség a beszédterápiában és az olvasásfejlesztésben</i>	215
<i>Madarász Edina: Egyéni fejlesztési terv egy tanulási nehézségekkel küzdő gyermek részére</i>	222
<i>Boda Csabáné: Integráció az Európai Unióba a művészet erejével</i>	229
<i>Figyelő (Dr. Kappéter István, Bogdán Melinda, Gordosné Szabó Anna, Mérei Vera, Csányi Yvonne)</i>	233
<i>Olvasói észrevétel (Tózsér Attila)</i>	172